
Siva Sutras

श्रीशिवसूत्राणि

Document Information

Text title : shivasUtrAni

File name : shivasutra.itx

Category : sUtra, shiva, svara, kAshmIrashaivadarshanam

Location : doc_shiva

Proofread by : Ruma Dewan

Description-comments : 1 shaambhavopaaya 2 shaaktopaaya 3 aaNavopaaya

Latest update : 1999, April 19, 2025

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

April 19, 2025

sanskritdocuments.org

श्रीशिवसूत्राणि

॥ शिवसूत्राणि ॥

उन्मेष सूत्रं ङम-सङ्ख्या

१ शास्त्रवोपाय १-२२

२ शाक्तवोपाय १-१०

३ आश्रयवोपाय १-४५

॥ ॐ नमश्शम्भवे स्वात्मानन्दप्रकाशवपुषे ॥

अथ शिवसूत्राणि ।

प्रथमोन्मेषः शास्त्रवोपायः

यैतन्यमात्मा ॥ १ ॥

(यैतन्यम् आत्मा)

ज्ञानं बन्धः ॥ २ ॥

(ज्ञानम् बन्धः)

योनिवर्गः कलाशरीरम् ॥ ३ ॥

(योनि-वर्गः कला-शरीरम्)

ज्ञानाधिष्ठानं मातृका ॥ ४ ॥

(ज्ञान अधिष्ठानम् मातृका)

उद्यमो भैरवः ॥ ५ ॥

(उद्यमः भैरवः)

शक्तियङ्कसन्धाने विश्वसंसारः ॥ ६ ॥

(शक्ति-यङ्क-सन्धाने विश्व-संसारः)

जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तभेदे तुर्याभोगसम्भवः ॥ ७ ॥

(जाग्रत् स्वप्न सुषुप्त भेदे तुर्य आभोग सम्भवः)

ज्ञानं जाग्रत् ॥ ८ ॥

(ज्ञानम् जाग्रत्)

स्वप्नो विकल्पाः ॥ ९ ॥

(स्वप्नः विकल्पाः)

अविवेको मायासौषुप्तम् ॥ १० ॥

(अविवेकः माया सौषुप्तम्)

त्रितयभोक्ता वीरेशः ॥ ११ ॥

(त्रितय-भोक्ता वीरेशः)

विस्मयो योगभूमिकाः ॥ १२ ॥

(विस्मयः योग-भूमिकाः)

छ्छाशक्तिरुमा कुमारी ॥ १३ ॥

(छ्छा-शक्तिः उमा कुमारी)

दृश्यं शरीरम् ॥ १४ ॥

(दृश्यम् शरीरम्)

दृष्टये चित्तसङ्घट्टादृश्यस्वापदर्शनम् ॥ १५ ॥

(दृष्टये चित्त-सङ्घटात् दृश्य-स्वाप-दर्शनम्)

शुद्धतत्त्वसन्धानाद्वाऽपशुशक्तिः ॥ १६ ॥

(शुद्ध-तत्त्व सन्धानात् वा अ-पशु-शक्तिः)

वितर्क आत्मज्ञानम् ॥ १७ ॥

(वितर्क आत्म-ज्ञानम्)

लोकानन्दः समाधिसुषुप्तम् ॥ १८ ॥

(लोक-आनन्दः समाधि-सुषुप्तम्)

शक्तिसन्धाने शरीरोत्पत्तिः ॥ १९ ॥

(शक्ति-सन्धाने शरीर उत्पत्तिः)

भूतसन्धानभूतपृथक्त्वविश्वसङ्घट्टाः ॥ २० ॥

(भूत-सन्धान भूत-पृथक्त्व विश्व-सङ्घट्टाः)

शुद्धविधोदयाख्यकेशत्वसिद्धिः ॥ २१ ॥

(शुद्ध-विधा उदयात् यक-शत्व-सिद्धिः)

मडाङ्गदानुसन्धानामन्त्रवीर्यानुभवः ॥ २२ ॥

(मडा-ङ्गद अनुसन्धानात् मन्त्र-वीर्यं अनुभवः)

एति शाम्भवोपायाभ्ये प्रथमोन्मेषसूत्राणि ।

द्वितीयोन्मेषः शाक्तोपायः

चित्तं मन्त्रः ॥ १ ॥

(चित्तम् मन्त्रः)

प्रयत्नः साधकः ॥ २ ॥

(प्रयत्नः साधकः)

विद्याशरीरसत्ता मन्त्ररहस्यम् ॥ ३ ॥

(विद्या-शरीर-सत्ता मन्त्र-रहस्यम्)

गर्भे चित्तविकासोऽविशिष्टविद्यास्वप्नः ॥ ४ ॥

(गर्भे चित्त-विकासः अविशिष्ट-विद्या-स्वप्नः)

विद्यासमुत्थाने स्वाभाविके भेद्यरी शिवावस्था ॥ ५ ॥

(विद्या-समुत्थाने स्वा-भाविके भेद्यरी शिव-अवस्था)

गुरुरुपायः ॥ ६ ॥

(गुरुः उपायः)

मातृकायङ्कसम्बोधः ॥ ७ ॥

(मातृका-यङ्क-सम्बोधः)

शरीरं हविः ॥ ८ ॥

(शरीरम् हविः)

ज्ञानमन्त्रम् ॥ ९ ॥

(ज्ञानम् अन्त्रम्)

विद्यासंलारे तद्गुत्थस्वप्नदर्शनम् ॥ १० ॥

(विद्या-संलारे तद्-गुत्थ स्वप्न-दर्शनम्)

एति शाक्तोपायाभ्ये द्वितीयोन्मेषसूत्राणि ।

तृतीयोन्मेषः आणवोपायः

आत्मा चित्तम् ॥ १ ॥

(आत्मा चित्तम्)

ज्ञानं बन्धः ॥ २ ॥

(ज्ञानम् बन्धः)

कलादीनां तत्त्वानामविवेको माया ॥ ३ ॥

(कला-आदिनाम् तत्त्वानाम् अविवेको माया)

शरीरे संडारः कलानाम् ॥ ४ ॥

(शरीरे संडारः कलानाम्)

नाडीसंडारभूतजयभूतकैवल्यभूतपृथक्त्वानि ॥ ५ ॥

(नाडी-संडार भूतजय-भूतकैवल्य-भूतपृथक्त्वानि)

मोडावरणात्सिद्धिः ॥ ६ ॥

(मोड आवरणात् सिद्धिः)

मोडजयादनन्ताभोगात्सडजविद्याजयः ॥ ७ ॥

(मोड-जयात् अनन्त आभोगात् सडज-विद्या-जयः)

जाग्रद्द्वितीयकरः ॥ ८ ॥

(जाग्रत् द्वितीय करः)

नर्तक आत्मा ॥ ९ ॥

(नर्तक आत्मा)

रड्गोऽन्तरात्मा ॥ १० ॥

(रड्गः अन्तरात्मा)

प्रेक्षकाणीन्द्रियाणि ॥ ११ ॥

(प्रेक्षकाणि षन्द्रियाणि)

धीवशात्सत्त्वसिद्धिः ॥ १२ ॥

(धी-वशात् सत्त्व-सिद्धिः)

सिद्धः स्वतन्त्रभावः ॥ १३ ॥

(सिद्धः स्वतन्त्र-भावः)

यथा तत्र तथा-न्यत्र ॥ १४ ॥

(यथा तत्र तथा अन्यत्र)

बीजावधानम् ॥ १५ ॥

(बीज अवधानम्)

आसनस्थः सुषुम् द्रुटे निमज्जति ॥ १६ ॥

(आसनस्थः सुषुम् द्रुटे निमज्जति)

स्वमात्रानिर्माणाभापाद्यति ॥ १७ ॥

(स्व-मात्रा निर्माणां आपाद्यति)

विधाऽविनाशे जन्मविनाशः ॥ १८ ॥

(विधा अविनाशे जन्म-विनाशः)

ऽवर्गाऽदिषु माडेश्चर्याधाः पशुमातरः ॥ १९ ॥

(ऽवर्गा आदिषु माडेश्चरी आधाः पशु-मातरः)

त्रिषु यतुर्थं तैलवदासेय्यम् ॥ २० ॥

(त्रिषु यतुर्थम् तैलवत् आसेय्यम्)

मग्नः स्वचित्तेन प्रविशेत् ॥ २१ ॥

(मग्नः स्वचित्तेन प्रविशेत्)

प्राणसमायारे समदर्शनम् ॥ २२ ॥

(प्राण-समायारे सम-दर्शनम्)

मध्येऽवरप्रसवः ॥ २३ ॥

(मध्ये अवर प्रसवः)

मात्रास्वप्रत्ययसन्धाने नष्टस्य पुनरुत्थानम् ॥ २४ ॥

(मात्रा-स्वप्रत्यय-सन्धाने नष्टस्य पुनः उत्थानम्)

शिवतुल्यो जायते ॥ २५ ॥

(शिव तुल्यो जायते)

शरीरवृत्तिर्प्रतम् ॥ २६ ॥

(शरीर-वृत्तिः प्रतम्)

ऽथा जपः ॥ २७ ॥

(ऽथा जपः)

दानमात्मज्ञानम् ॥ २८ ॥

(दानम् आत्मज्ञानम्)

योऽविपस्थो ज्ञातेतुश्च ॥ २९ ॥

(यो अविपस्थः ज्ञा-तेतुः च)

स्वशक्तिप्रययोऽस्य विश्वम् ॥ ३० ॥

(स्व-शक्ति प्रययो अस्य विश्वम्)

स्थितिलयौ ॥ ३१ ॥

(स्थिति-लयौ)

तत्प्रवृत्तावप्यनिरासः संवेतृभावात् ॥ ३२ ॥

(तत् प्रवृत्तौ अपि अनिरासः संवेतृ-भावात्)

सुभृद्दुःखयोर्बहिर्मननम् ॥ ३३ ॥

(सुभ-दुःखयोः बहिः मननम्)

तद्धिमुक्तस्तु केवली ॥ ३४ ॥

(तत् विमुक्तः तु केवली)

मोक्षप्रतिसंलतस्तु कर्मात्मा ॥ ३५ ॥

(मोक्ष-प्रतिसंलतः तु कर्म आत्मा)

भेदतिरस्कारे सर्गान्तरकर्मत्वम् ॥ ३६ ॥

(भेद-तिरस्कारे सर्ग अन्तर कर्मत्वम्)

करणशक्तिः स्वतोऽनुभवात् ॥ ३७ ॥

(करण-शक्तिः स्वतः अनुभवात्)

त्रिपदाधनुप्राणम् ॥ ३८ ॥

(त्रिपद-आदि अनुप्राणम्)

चित्तस्थितिवच्छरीरकरणबाल्येषु ॥ ३९ ॥

(चित्त-स्थिति-वत् शरीर-करण-बाल्येषु)

अभिलाषाद्बहिर्गतिः संवाङ्मयस्य ॥ ४० ॥

(अभिलाषात् बहिः गतिः संवाङ्मयस्य)

तदाऽडप्रमितेस्तत्क्षयाञ्छिवसंक्षयः ॥ ४१ ॥

(तत् आरुढ प्रमितेः तत् क्षयात् श्रुव-संक्षयः)

भूतकञ्चुकी तदा विमुक्तो भूयः पतिसमः परः ॥ ४२ ॥

(भूत-कञ्चुकी तदा विमुक्तो भूयः पति-समः परः)

नैसर्गिकः प्राणसम्बन्धः ॥ ४३ ॥

(नैसर्गिकः प्राण-सम्बन्धः)

नासिकान्तर्मध्यसंयमात्किमत्र सव्यापसव्यसौषुम्नेषु ॥ ४४ ॥

(नासिका-अन्तर्मध्य-संयमात् किमत्र सव्य-अपसव्य सौषुम्नेषु)

भूयः स्यात्प्रतिमीलनम् ॥ ४५ ॥

(भूयः स्यात् प्रति-मीलनम्)

एति आणवोपायाप्ये तृतीयोन्मेषसूत्राणि ।

॥ एति वसुगुप्तेन समुपार्जित शिवसूत्राणि ॥

॥ एति शिवम् ॥

Proofread by Ruma Dewan

Siva Sutras

pdf was typeset on April 19, 2025

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

